

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Vildtinformation

2012

Vildtinformation 2012

Udgivet af
Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Redaktør:

Forstfuldmægtig
Caroline Bald

Redaktion:

Kenneth Bo Jørgensen
Sandor Hestbæk Markus
Lars Richter Nielsen
Inge Winckelmann

Redaktionel bistand:

Troels Rolf

Artiklerne er skrevet af medarbejdere fra:

Naturstyrelsen (NST)
Institut for Bioscience, DCE –
Nationalt Center for Miljø og
Energi, Aarhus Universitet
(DCE)
DTU Veterinærinstituttet (DTU)
Danmarks Jægerforbund (DJ)

Fotos:

Signe May Andersen, Jørn
Pagh Berthelsen, Hans Henrik
Erhardi, Mads Flinterup, Ivar
Høst, Jens Henrik Jakobsen,
Brian Kjølhede Jensen, Peter
Lassen, Sandor Hestbæk
Marcus, Troels Rolf, Scanpix,
Marie Stengaard

Grafisk tilrettelæggelse:

Page Leroy-Cruce

Retegning af figurer:

Anne Marie Alfredeisen

Produktion:

Scanprint a/s

Papir:

60 g MFC

ISSN:

0906-4907

Publikationen er trykt i
overensstemmelse med
gældende miljøkrav.

Hæftet fås i:

Miljøministeriets
Informationscenter
Tlf. 7012 0211
info@mim.dk
Hæftet kan også findes på:
www.nst.dk

Redaktionen afsluttet:

20. januar 2012

Artiklerne må citeres med
angivelse af kilde.

Hæftet henvender sig til
jagt- og naturinteresserede og
udsendes til samtlige jægere i
Danmark.

Indhold

	side		side
Jægere bliver digitale	3	Succes med GPS på mårhunde	14
Ændring vedrørende jagtansvarsforsikring	3	Samarbejde mellem Danmarks Jæger-	15
246 naturplaner skal sikre værdiguld natur	4	forbund og Naturstyrelsen styrker	
En håndsækning til harer og agerhøns	4	bekæmpelsen af mårhund	
Revision af jagtprøven	5	Færre anskydninger	16
Statistik fylder 70 år	5	Fokus på ederfugles parasitter	17
Biotopplaner til gavn for naturen	6	Ny indsats mod mink	18
Byg videre på naturen	6	Ændring af de jagtetiske regler	18
Lille plejeindsats med stor effekt	8	Viden om jagt på vinger	19
Biotopplan på topplan	9	Vildtudbytte faldt med 8 pct.	20
Registrering af havpattedyr	10	Undgå rotter på vildtfodringspladser	22
Hvad blev der af Schweiss-registeret?	11	Jagttegnsafgiften	22
Ny adresse for indsendelse af faldvildt	11	Vejledning om jagt og vildt	23
Første år med VILREG	12	Her finder du mere information	23
Kontroltilsyn af ammunition i 2011/12	12	Hold afstand til sælerne	24
Sådan afværger du skader fra vildt	13	Jagttegn og prøver 2011	24

På jagt digitalt

Allerede til sommer vil jægerne opleve nye og lettere muligheder for at blive betjent af Naturstyrelsen. Den digitale verden vil for alvor åbne sig på jagtområdet og forhåbentlig gøre det administrativt nemmere at være jæger.

Initiativet er en del af Naturstyrelsens generelle ønske om at skabe mere selvbetjening og bedre digitale muligheder for dem, der skal kommunikere med styrelsen via vores hjemmeside. Den indsats indbragte os i 2011 titlen "Bedst på Nettet" – som Danmarks bedste hjemmeside fra en offentlig myndighed – og den indsats ønsker vi at videreudvikle, også på jagtområdet.

Resultatet bliver til sommer en jagtportal, som vil skabe en bedre og mere effektiv kommunikation med Naturstyrelsen. På denne portal får hver enkelt jæger sin egen personlige side, hvorfra man blandt andet kan indløse jagttegn, bestille tid til prøver og holde regnskab med sit vildtudbytte. En stribe tilbud, der forhåbentlig bliver en stor gevinst for jægerne – oven i de andre tilbud, der er på nettet for jægerne.

Jagt er en vigtig del af forvaltningen af den danske natur, og jægere yder en stor indsats

i forhold til pleje af vildtet og naturen, f.eks. i forbindelse med etablering af vildtstriber, hegn og remisser. Naturstyrelsen vil også fremover have fokus på, hvordan beskyttelse og benyttelse af vores natur kan gå hånd i hånd til gavn for den danske natur.

Vi har i det forgangne år påbegyndt arbejde med forvaltningsplaner for hare og agerhøne. Vi har haft fokus på en indsats over for mårhund og mink. Her er jægerne deltagelse en vigtig del for at få indsatsen til at lykkes.

Desuden har vi indledt en revision af jagtprøven for at modernisere den, så den blandt andet kan sikre, at de nye jægere kan dokumentere deres skydefærdigheder.

Alt i alt er der sat mange initiativer i gang, og jeg ser frem til et fortsat godt samarbejde om dem alle med de danske jægere og deres organisationer.

Med venlig hilsen
Niels Christensen
Direktør, Naturstyrelsen

Foto: Peter Lassen

Jægere skal være mere digitale

Til sommer får hver enkelt jæger sin egen side på en ny jagtportal. Her kan man løbende føre regnskab med sit vildtudbytte, betale jagttegn og tilmelde sig til prøver. Jagtportalen vil give en mere effektiv administration af en række ydelser og tilbyde udvidet selvbetjening.

Naturstyrelsen har besluttet at etablere en Jagtportal, der skal sikre en moderne digital administration af jagttegn, prøver og vildtudbytteindberetning.

Jagtportalen vil give alle jægere adgang til en personlig side, "Min Side", hvor den enkelte jæggers oplysninger er samlet, så der både bliver overblik over egne indberetninger og muligheder for selvbetjening. Jægeren logger sig på "Min Side" med NemID via Naturstyrelsen.dk eller Borger.dk. På "Min Side" finder man f.eks. status for betalinger, og hvis man ikke har betalt, kan man gøre det via selvbetjening. Man kan også indberette vildtudbytte og tilmelde sig til prøver.

I første omgang vil der være fokus på at få de basale ting på plads, men på sigt vil man også kunne modtage nyhedsbreve, tilmelde sig et jægerpanel, få informationer via SMS mv. Man vil derudover kunne ansøge om erstatningsjagttegn, downloade samtykkeerklæring og f.eks. bekræftelse på gyldigt jagttegn på tysk til brug for ansøgning om tysk jagttegn. Der arbejdes også på at integrere et interaktivt kort i forbindelse med en mere detaljeret indberetning af vildtudbytte.

Fortsat tæt samarbejde med Danmarks Jægerforbund

Danmarks Jægerforbund afholder riffelprøverne for Naturstyrelsen. Både styrelsen og forbundet har ønsket at få riffelprøverne integreret i Jagtportalen. Det er derfor besluttet, at betaling af og tilmelding til riffelprøve udover på Naturstyrelsen.dk eller Borger.dk, i fremtiden også kan gøres via Danmarks Jægerforbunds hjemmeside – Jaegerforbundet.dk.

Betaling digitaliseres i 2012/13

I forlængelse af den fælles offentlige digitaliseringsstrategi vil betaling af jagttegn fra jagtåret 2013 blive digital. Det vil sige, at det fra jagtåret 2013 ikke længere vil være muligt at betale med almindeligt girokort. Med hensyn til betaling af prøver vil disse dog skulle betales digitalt allerede, når jagtportalen går i luften i 2012.

Vicedirektør i Naturstyrelsen Agnete Thomsen udtaler – *Digitaliseringen vil spare en del ressourcer,*

men samtidig er det Naturstyrelsens mål, at det også sikrer en bedre betjening af den enkelte jæger. Formand for Danmarks Jægerforbund Ole Roed Jakobsen håber, at jægerne vil tage godt imod den kommende jagtportal og udtaler – *Der er stadig enkelte jægere, som ikke har en PC og her kan jeg kun opfordre til, at man så trækker på hjælp hos sine jagtkammerater eller henvender sig til Danmarks Jægerforbund, så vi får alle jægere med ind i den digitale fremtid.*

Ud over betaling via PBS af de årlige jagttegnsfornyelser er betaling med kort over nettet samt betaling med elektronisk betalingskort, de betalingsformer Naturstyrelsen arbejder i retning af. Mere information herom senere.

Det forventes, at Jagtportalen går i luften medio 2012.

Projektleder Mette Louise Bønding, NST

Foto: Peter Lassen

Ændring vedrørende jagtansvarsforsikring

Jagtansvarsforsikringen, som kan tegnes samtidig med betaling af jagttegnsafgiften, har været i udbud. Fra jagtåret 2012/2013 vil forsikringen blive udbudt af Dansk Jagtforsikring A/S og præmien vil være 35 kr. Forsikringsbetingelserne er ændret, således at maksimum dækningen ved personskader er hævet fra 6 mio. kr. til 10 mio. kr.

246 naturplaner skal sikre værdifuld natur

Hvert af de 246 Natura 2000-områder har fået sin egen naturplan, der skal sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter.

Miljøminister Ida Auken udsendte den 8. december 2011 246 Natura 2000-planer – en for hvert af de udpegede Natura 2000-områder. Natura 2000-planerne er den første landsdækkende planlægning for en væsentlig del af den danske natur. Planerne fastlægger langsigtede mål for hvert enkelt område og lægger desuden rammerne for den naturforvaltningsindsats, som skal ske inden for det enkelte område frem til og med 2015. Se nærmere på www.nst.dk under Natura 2000-planer.

Natura 2000-planerne er bindende for myndighederne og giver ikke i sig selv nye begrænsninger eller forpligtelser for lodsejere og andre benyttet af naturarealerne, men kan betyde, at myndighederne skal sikre en bestemt tilstand af de enkelte arealer. Hovedindsatsen i 1. planperiode frem til og med 2015 er at sikre en drift af og bedre vandforhold på naturarealerne og sammenkæde småarealer til mere sammenhængende natur. En mere naturlig

tilstand og ikke mindst mere sammenhængende naturarealer vil have en positiv betydning for bestande af fugle og andet vildt.

Kommunerne og Naturstyrelsen (for de fredskovspligtige, skovbevoksede arealer) er netop gået i gang med den opfølgende planlægning. Handleplaner for de privatejede Natura 2000-arealer skal i offentlig høring senest 8. juni 2012 og være endeligt vedtagne senest 8. december 2012. Med Natura 2000-planerne er det desuden besluttet, at Naturstyrelsen skal foretage en nærmere vurdering af, om de allerede gennemførte beskyttelsesforanstaltninger, i form af vildtreservater, giver tilstrækkelig beskyttelse. Denne vurdering vil blive gennemført i 2012, hvorefter der tages stilling til eventuelle behov for justering eller supplerung af reservatbekendtgørelserne.

Specialkonsulent Lisbeth Bjørndal Andersen, NST

En håndsækning til harer og agerhøns

Haren og agerhønen får en håndsækning i form af forvaltningsplaner.

Hare og agerhøne, to af agerlandets karakteristiske arter, trænger til en hjælpende hånd. Derfor er Naturstyrelsen i gang med at udarbejde forvaltningsplaner for de to arter. Haren og agerhønen er ligesom en række andre af agerlandets arter under pres, særligt på grund af landbrugets intensivering siden 1950'erne. Med udarbejdelsen af forvaltningsplanerne for hare og agerhøne ønskes det at styrke indsatsen for de to arter.

Foto: Hans Henrik Erhardi

Naturstyrelsen udarbejder forvaltningsplanerne på baggrund af faglige notater fra Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE, det tidligere DMU). Planerne vil indeholde information om arternes biologi, beskrivelser af bestandsfremmende tiltag og forslag til konkrete virkemidler. I planerne tages der udgangspunkt i, at bestandene forvaltes lokalt. For den enkelte bestand fastsættes en målsætning og ud fra denne, samt løbende bestandsopgørelser, vurderes den igangværende forvaltningspraksis. Planerne forventes færdige i foråret 2012.

I forbindelse med udarbejdelse af planerne er der nedsat en følgegruppe med medlemmer fra flere af Vildforvaltningsrådets organisationer. Der er afsat midler til opfølgning på forvaltningsplanerne til udarbejdelse af konkrete projekter for hare og agerhøne, med henblik på at forbedre vilkårene for markvildtet.

Biolog Camilla Uldal, NST

Foto: Hans Henrik Erhardi

Revision af jagtprøven

Arbejdet med revision af jagtprøven er sat i gang.

På baggrund af en anbefaling fra Vildtforvaltningsrådet har Naturstyrelsen i 2011 sat et projekt om revision af jagtprøven i gang.

Den eksisterende jagtprøve har udviklet sig med knopskydninger over de sidste ca. 50 år. Det vil sige med nye bekendtgørelser og reviderede undervisningsmaterialer samt ændringer af jagtprøvens indhold. Målgruppen har også ændret sig i perioden. I dag kommer 50% af de nye jægere fra byerne, mens det for 50 år siden kun var 22%. I samme periode er gennemsnitsalderen for nye jægere steget med 12 år – fra 18 år til knap 30 år. Dette har betydet, at jagttegnaspiranternes baggrund og forudsætninger har ændret sig.

Nu er prøven taget op til revision med henblik på en samlet modernisering, der tager højde for moderne krav, herunder hvordan skydefærdighed kan dokumenteres.

Der er nedsat en styregruppe for projektet bestående af repræsentanter for en række af

organisationerne i Vildtforvaltningsrådet. Danmarks Jægerforbund, Friluftsrådet, Landbrug og Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening samt Naturstyrelsen er repræsenteret i styregruppen.

I projektgruppen deltager medarbejdere fra Danmarks Jægerforbund og Naturstyrelsen samt private aktører med særlige kompetencer. Desuden er der tilknyttet en referencegruppe af jagttegn-undervisere.

Vildtforvaltningsrådet skal drøfte resultaterne af arbejdet med jagtprøven med henblik på en indstilling til miljøministeren. Når beslutningen om prøvens nye form er truffet, forestår udarbejdelse af bekendtgørelser, prøvebeskrivelser og undervisningsmaterialer. Den første aspirant kommer til den nye jagtprøve om 2 til 3 år.

Skovrider Søren Frieze, NST

Foto: Peter Lassen

Statistik fylder 70 år

En af verdens ældste jagtstatistikker startede under besættelsen. Det skete, for at man kunne undersøge, hvor meget kød danskerne fik fra jagt under krigen. Nu er det et vigtigt værktøj for overvågningen af bestandene.

Vildtudbyttestatistikken for jagtsæsonen 2010/11 (se side 20) er nummer 70 i rækken af landsdækkende årsoversigter over nedlagt vildt. Det gør den til en af de længste ubrudte nationale jagtstatistikker i verden.

Indsamlingen af vildtudbyttestatistik er sket fra og med sæsonen 1941/42, hvor alle jægere fik pligt til at indberette, hvad de personligt havde skudt og fanget gennem den forløbne sæson. Baggrunden for at indsamle sådanne oplysninger var først og fremmest et ønske om at få et overblik over, hvor stor værdi kødet fra det nedlagte vildt repræsenterede, og dermed hvor stort et tilskud jagtudbyttet kunne give til de danske husholdninger under besættelsen.

Efterfølgende blev det klart, at jægenes indberetninger kunne bruges i overvågningen af status og udvikling i bestande af jagtbare fugle og pattedyr,

og i dag indgår vildtudbyttestatistikken sammen med data fra vingeindsamling og fugle-tællinger som en fast og vigtig del af grundlaget for dansk vildtforvaltning.

I perioden 1941-1953 blev jægenes indberetninger indsamlet af de lokale politimestre og videregivet til Statistisk Departement, som stod for databehandling og formidling af resultater. Dette arbejde blev herefter overgivet til Vildtbiologisk Station på Kalø, som udviklede arbejdsgangen og bl.a. indførte edb i registrering og behandling af data allerede i begyndelsen af 1970'erne. Behandling og formidling af vildtudbyttedata er fortsat en "Kalø-aktivitet", idet disse opgaver i dag varetages af Institut for Bioscience under Aarhus Universitet.

Seniorbiolog Tommy Asferg, DCE

Foto: Hans Henrik Erhardi

Biotopplaner til gavn for naturen

I foråret 2010 indførte Miljøministeriet nye regler for udsætning af fasaner og agerhøns.

Ændringen betyder som hovedregel, at en ejendom, der ønsker at udsætte mere end én fugl pr. hektar, skal udarbejde og anmelde en biotopplan.

En biotopplan har til formål at forbedre vildtets levevilkår på ejendommen og dermed sikre, at ejendommen kan bære den øgede udsætning. Samtidig skal biotopplanerne på landsplan sikre en større udbredelse af forskellige natur- og halvkulturtyper, og dermed generelt bedre levesteder for vildtet, samt plante- og dyreliv knyttet til landbrugsarealer.

En biotopplan består af en række forskellige tiltag. Det kan f.eks. være en insektvold, en barjordsstribe

eller en vildtstribe. Der er i alt 23 tiltag at vælge imellem, og de enkelte tiltag giver forskellige points. Ejendommen skal op på mindst 100 point for at biotopplanen giver ret til udsætning. Med en godkendt biotopplan må man udsætte op til syv fasaner eller agerhøns pr. hektar.

De nærmere regler og tiltag fremgår af bekendtgørelse om udsætning af vildt, jagtmåder og jagtredskaber og af vejledning om udarbejdelse af biotopplaner og udsætning af fasaner og agerhøns.

Naturstyrelsen har udarbejdet folderen God skik for etablering af biotopplantiltag. Det hele kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside (www.nst.dk).

Dyrket mark langs hvilken der er lavet tre biotopplantiltag: barjordsstribe, vildtstribe med blomsterblanding og tætslået græsstribe.
Foto: Hans Henrik Erhardi

Byg videre på naturen

Før man går i gang med en biotopplan, bør man kortlægge den natur, der allerede findes på ejendommen.

Naturgevinsten af biotopplantiltag i agerlandet afhænger af placeringen, plejen, varigheden og samspillet med eksisterende småbiotoper.

Arealer med biotopplantiltag skal helst være spredt over hele ejendommen og placeret, så tiltagene dels understøtter den eksisterende natur, dels danner nye korridorer mellem levestederne. En gunstig placering vil oftest være langs levende hegn, markskel, vandløb, vådområder eller skovbryn, hvor det eksisterende naturindhold understøttes og optimeres.

Biotopplanen bør indeholde en vifte af naturfremmende tiltag i agerlandet, som kan medvirke til at skabe nye levesteder og optimere naturtilstanden i eksisterende småbiotoper. For at få størst mulig

effekt er det vigtigt at finde den rigtige kombination af plejetiltag, og at plejen udføres korrekt.

Anbefalinger

Begynd med en simpel kortlægning af ejendommens småbiotoper og vurder derefter hvilke tiltag, der vil være mest relevante at inkludere i biotopplanen. Søg evt. rådgivning, især første gang der udarbejdes en biotopplan.

På ejendomme med mange små udyrkede arealer opnås den største naturmæssige gevinst ved at understøtte de eksisterende biotoper og skabe mere diversitet, volumen og sammenhæng mellem disse.

På ejendomme med ringe forekomst af varige småbiotoper bør fokus være på at etablere levende hegn, åbne grøfter, småbeplantninger og ledelinjer.

Evaluering af biotopplanreglerne

Institut for Bioscience (DCE) undersøger i 2010 og 2012 tolv tilfældigt udvalgte ejendomme med biotopplaner for at vurdere natureffekten af biotopplanerne. Resultatet af undersøgelsen skal rapporteres til Naturstyrelsen og Vildtforvaltningsrådet ultimo 2013.

Blandt de udvalgte ejendomme var det største tilladelige antal udsætningsfugle 12.950 fugle og det mindste 351 fugle. De udvalgte ejendomme havde konventionel driftsform, på nær én økologisk ejendom.

De første undersøgelser har blandt andet vist:

- De mest benyttede tiltag var vildtstriber, barjordsstriber, tætslåede græsstriber, sprøjte- og gødningsfrie randzoner, isåning af vildt- og bivenlige arter, samt kombinationer af flere tiltag.
- Ejendommene vælger flest af de tiltag, der skal placeres i de dyrkede arealer, kun halvdelen har valgt tiltag i udyrkede arealer.
- Ejendommene har typisk en række øvrige naturforhold, som også kunne bidrage med point, hvis de var indgået i biotopplanen.

Skov- og landskabsingeniør Jørn Pagh Berthelsen, DCE

Græsbræmme af halvhøjt græs og urter efterfulgt af en stribe tætslået græs.
Foto: Hans Henrik Erhardi

Læhegn med fodpose og barjordsstribe. Foto: Sandor Hestbæk Markus

Biotopplaner i 2011

- Der er anmeldt 251 biotopplaner på landsplan, fordelt på 45 i Jylland, 65 på Fyn og 141 på Sjælland.
- Cirka 7% af de anmeldte biotopplaner blev kontrolleret jf. bekendtgørelsen om udsætning af vildt, jagtmåder og jagtredskaber.
- Den gennemsnitlige anmeldte biotopplan var på ca. 115 point og havde et samlede areal på ca. 430 ha, hvoraf ca. 185 ha var opdyrket areal.

Lille plejeindsats med stor effekt

Med enkle midler kan man forbedre forholdene for dyr og planter på ejendommen. Læs her, hvordan man kommer godt i gang.

Her er tre bud på simple plejetiltag, der ikke er særligt arbejdskrævende, men alligevel er meget værdifulde for agerlandets flora og fauna – især for rede og ynglebetingelserne for hønsefuglene.

Fodpose eller græsbræmme

Ved at undlade at pløje helt ind til læhegnet eller helt ud til grøften eller skovkanten, opstår der næsten af sig selv en græsbræmme af halvhøjt græs og urter – en såkaldt fodpose. Fodposen skal helst bestå af en vis andel tuegræsser, da den ellers falder sammen om vinteren, sådan som fx brændenælder og tidsler gør.

Fodposen kan eventuelt etableres fra bunden ved at så tuegræsser og derefter slå et par gange i første vækstsæson, så brændenælder og tidsler ikke får overtaget. For at bevare fodposens gode effekt bør man undgå afdrift fra gødnings- og sprøjtemidler i forbindelse med markarbejdet, ellers udebliver den ønskede natureffekt.

Formålet med fodposen er at sikre gode overvintringsmuligheder for markens insektliv, samt en altafgørende funktion som redeskjul for hønsefuglene. Desuden giver fodposen en god beskyttelse af de naturelementer, der grænser op til marken.

Fodposen skal have en vis bredde for at skabe en optimal natureffekt. I biotopplanregi skal fodposen være minimum 2 meter bred for at udløse point.

Barjord

Barjord er et stykke jord, der ikke er sået til, og som ligger udyrket hen over sommeren. Barjord etableres oftest i striber langs markskel og lignende ved at undlade at så den sidste meter af marken til. Striben med barjord skal harves 3-5 gange i løbet af sommeren for at undgå, den vokser til.

Barjorden vil efter et regnskyl blive et opholdssted, hvor fugle, insekter og andre dyr vil søge hen for at blive varme og tørre. I våde perioder er det vigtigt for blandt andet agerhønens kyllingers overlevelse, at de har mulighed for hurtigt at blive tørre. Barjorden skal derfor ligge så soleksponeret som muligt. Derfor kan placering på nordsiden af et læhegn ikke anbefales.

I biotopplanregi må striben af barjord maksimalt være 2 meter bred. Det skyldes primært hensynet til reglerne om tilskud efter enkeltbetalingsordningen.

Men bredden skal også være begrænset, fordi der skal være kort afstand til skjul. Ellers føler dyrene sig ikke trygge i forhold til f.eks. rovfugleangreb.

Sprøjte- og gødningsfri randzoner

Undlader man at sprøjte og gøde de yderste meter af marken langs markskel, læhegn eller lignende, vil der helt af sig selv opstå levesteder for den naturlige flora med dertil hørende dyreliv. De fleste vildtarter vil i denne overgangszonzone mellem de dyrkede arealer og de øvrige levesteder have opfyldt de væsentlige krav til levesteder hen over sommeren.

En sprøjte- og gødningsfri randzone vil ikke kun skabe levested for den naturlige flora, men også give gode muligheder for, at ynglen nemt kan færdes, fordi markafgrøden står tyndere. En konventionel dyrket mark kan være meget kraftig i væksten, hvilket gør det vanskeligt for hønsefuglenes kyllinger at følge de voksne fugle rundt i marken, og dermed begrænses deres fødesøgningsmuligheder.

Leveforholdene i randzonen kan yderligere forbedres ved at nedsætte udsædsmængden i kornafgrøden til 25-50% af normalen. Dette gøres nemt ved at lukke sårør, så der kun sås med hver anden eller tredje sårør.

Overgangszonen skal i biotopplanregi være mindst 6 meter bred for at give point.

Kombination af plejetiltag giver synergieffekt. Man får meget forærende, hvis man kombinerer ovenstående tre tiltag, så de ligger op ad hinanden. Faktisk vil mange af agerlandets dyr og planter kunne gennemføre hele deres årscyklus på de få kvadratmeter, som plejetiltagene udgør af markfladen, fordi de supplerer hinanden godt. Sørg også for at sprede randzonerne på ejendommen. Det er bedre at opdele en kilometer plejet randzone i eksempelvis 10 stykker á 100 meter frem for at placere hele plejeindsatsen i en lang stribe.

Vildtkonsulent Sandor Hestbæk Markus, NST
& Jagtkonsulent Bent O. Rasmussen, DJ

Foto: Jørn Pagh Berthelsen

Foto: Troels Rolf

Biotopplan på topplan

På Gisselfeld fik de nye biotopplaner øjeblikkelig effekt i form af mere vildt på markerne. En kompromisløs indsats spiller den afgørende rolle for det gode resultat, fortæller godsforvalter Jens Risom.

Læhegnet med hyl, tjørn, slåen og store ege giver god dækning for den kolde januarvind, der susser over Gisselfelds bølgende landskab. På sydsiden af hegnet har godset anlagt en seks meter bred vildtstribe, som til foråret vil springe ud med bivenlige blomster. Et fristed, som har gjort kronvildt, då- og råvildt, harer, agerhøns og fasaner meget synlige op til markfladen.

– På Gisselfeld bestræber vi os på at gøre tingene så godt som muligt. Jagten er en meget vigtig del af forretningen her på godset, og når vi investerer i vildtbiotoper, så er det for at få maksimalt udbytte. Derfor nytter det ikke at lægge vildtstriberne på nordsiden af et levende hegn, når sydsiden er bedst. Heller ikke langs med en vej, hvor der er mange forstyrrelser, selvom det måske er mere bekvemt for landbrugsdriften, fortæller godsforvalter Jens Risom.

Blomsterek eksperimenter

Godset eksperimenterer hele tiden med nye tiltag for vildtet. Man prøver sig blandt andet frem for at finde den bedste blanding af bi-venlige blomsterfrø af lucerne, cikorie, kællingetand og kløver til vildtstriberne. Blomsterne tiltrækker insekter – et vigtigt fødeemne for hønsefuglenes kyllinger.

– Det er helt tydeligt, at vi ser mange flere agerhøns nu. I dag ser vi ofte agerhønekuld på omkring 15-20

stykker, hvor det før var almindeligt med kuld på kun 2-3 stykker. Der er simpelthen meget mere mad i landskabet nu, og kyllingerne vokser meget bedre på insekter, end når de må nøjes med spirer og frø. Vi har også flere fasaner, der yngler i terrænet, fortæller Jens Risom.

Når man kombinerer flere biotoptiltag, er effekten bedst: bar jord uden planter, hvor ynglen kan varme og tørre sig, slåede striber, hvor det er nemt at søge føde, og høj urtevegetation med mange blomster, der tiltrækker sommerfugle og andre insekter, som man ikke finder i hvedemarkens "ørken". Til gengæld yder marken god dækning til vildtet.

Det er afgørende, at en del af vegetationen i vildtstriben bliver holdt kort. To-tre slåninger er ikke nok på en sæson. I stedet er man ude med den til formålet indkøbte klippemaskine hver fjortende dag i ynglesæsonen efter devisen: hvis man ikke gør det ordentligt, kan man lige så godt lade være.

Krager i nøglerolle

Det er ikke kun en omhyggelig og tilrettelagt pleje, der har ansvaret for, at der er kommet mere vildt. På Gisselfeld har man suppleret biotopplanen med bekæmpelse af krager, skader og mink.

– Krager er i stand til at gøre meget stor skade på hønsefuglenes yngel. Derfor er det helt afgørende, at

vi går til kragerne, hvis biotopplanen skal have lov at virke. Vi kunne få endnu flere agerhøns på vingerne, hvis perioden, hvor krager må bekæmpes, blev længere, mener Jens Risom, der vil argumentere for en forlængelse af den periode, hvor krager må bekæmpes, når biotopplanordningen skal evalueres i 2013.

Biotopplaner øger sikkerheden

Et karakteristisk træk ved det midtsjællandske godslandskab er de store, gamle egetræer, der står rundt om markerne. Det er vigtigt for Gisselfeld at passe på disse træer, fordi de er en del af det særlige landskabsudtryk, som er med til at trække turister, jagtlejere og lejere til godsets 125 udlejningshuse. Biotopplanen betyder, at der nu er slået en beskyttende cirkel rundt om de gamle træer, der ellers har været under et vist pres fra landbruget. – Når man kører med en ti-sporet plov, skal der ikke mange sekunders uopmærksomhed til, for at man kommer for tæt på træerne. Det er før i tiden gået ud over træernes rødder, og vi har mistet nogle gamle ege på den konto. De nye vildtstriber giver nu en langt bedre beskyttelse, forklarer godsforvalteren.

Gravhøje, vandløb og mergelgrave er også blevet pakket ind i vildtstriber. Ud over at gavne vildtet har det den fordel, at godset sikrer mod at komme i karambolage med museums- og naturbeskyttelseslovens beskyttelseszoner. Samtidig er man sikker på ikke at sætte EU tilskud, der er betinget af, at loven overholdes, over styr.

Tilskudsordninger

Anlæg af beplantninger og etablering af søer er nogle af tiltagene i biotopplanregi. Du kan søge tilskud til udførelse af dette hos Naturstyrelsen. Tilskudsordningerne er finansieret af jagttegnsmidlerne.

- Tilskud til plantning af træer og buske i det åbne land til gavn for vilde dyr.
- Tilskud til etablering af mindre vådområder og vandhuller.

Læs mere om tilskudsordningerne på www.nst.dk

Optimalt udgangspunkt

I forhold til flertallet af landbrugsejendomme er der mange naturpletter på Gisselfeld. Det giver et godt udgangspunkt for biotopplanerne, fordi fugle og hjortevildt spreder sig ud i de nye biotoper fra den eksisterende natur.

Biotopplanen har befriet et lille vandløb for de betonrør, det før løb i. En våd vinter får vandet til nærmest at fosse ned mod Hovmosen, hvor et vådområdeprojekt for nyligt har forvandlet 100 hektar mark til fugtige enge. I dag er det en landets bedste engsnarre lokaliteter.

Jens Risom peger op på den grå himmel, hvor en havørn i stor højde svæver på udkig efter blishøns og andre andefugle. Som om den lige vil minde om, at de mange nye biotoper også er til glæde for naturens egne jægere.

Journalist Troels Rolf, NST

Registrering af havpattedyr

Danmark har tilsluttet sig internationale aftaler, der forpligter os til at overvåge sæler og hvalers sundhed og bestande. I Naturstyrelsens beredskabsplan for havpattedyr og havfugle er det et mål at indsamle og rapportere oplysninger om de havpattedyr, vi finder på vore strande.

Ved fund af hvaler og sæler noteres findested og, hvis det er muligt, dyrets art, køn og længde.

Hvis du finder et dødt havpattedyr, kan du hjælpe med registreringen ved at sende en e-mail til Naturstyrelsens lokale enhed med dine oplysninger. Medsend gerne et billede, der kan understøtte artsbestemmelsen.

Alle oplysninger om de registrerede havpattedyr samles i en database og udgives i en rapport en gang årligt. Den nyeste rapport Strandede

Havpattedyr i Danmark 2010, samt tidligere rapporter kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside (www.nst.dk). I rapporten kan du læse mere om blandt andet måltagning og artsbestemmelse.

En langluffet grindehval, der strandede for nogle år siden ved Husby Klit. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Hvad blev der af Schweiss-registeret?

Det er ikke længere tidssvarende at have Schweiss-registeret i bladet.

Nu kan man få det opdateret på mange andre mere smarte måder, så man har det, når man skal bruge det.

I de sidste par år har du i Vildtinformation kunne finde Naturstyrelsens liste over hundeførere, som er særlig bemyndiget til at eftersøge og aflive nødstedt klovbærende vildt, i daglig tale kaldet Schweiss-registeret.

Schweiss-registeret eksisterer i bedste velgående, men at bringe en liste her i bladet er ikke længere tidssvarende.

Du vil altid kunne finde det aktuelle Schweiss-register på hjemmesiden www.schweiss.dk. Her bliver registeret løbende opdateret, og du kan finde aktuelle kontaktinformationer på de nærmeste schweisshundeførere.

Står du på en jagt og har glemt at få numrene på de lokale hundeførere med, så har Danmarks Jægerforbund en SMS-tjeneste, hvor du kan finde de nærmeste hundeførere. Du sender en sms til nummeret 1220 med teksten HUND XXXX. X'erne er nærmeste postnummer, der hvor behovet opstår. Kort tid efter vil du modtage en sms med telefonnumrene til de nærmeste hundeførere.

Har du en mobiltelefon, som kan gå på internettet, kan du via www.schweiss.dk nemt finde de lokale hundeførere. Der findes også en række applikationer til smartphones, som kan downloades på nettet til både Android og iPhone.

Hvis du nu alligevel har behov for Schweiss-registeret på papir, kan du kontakte Schweiss-sekretariatet på info@schweiss.dk eller telefon 8888 7500. Du kan så få tilsendt en papirversion. Schweiss-registeret bringes desuden i Danmarks

Foto: Mads Flinterup

Jægerforbunds medlemsblad "Jæger" i de jagt-relevante måneder.

Det bedste råd er dog, at du allerede nu gør dig klart, hvem du vil ringe til, hvis uheldet skulle være ude, og du i den kommende jagtsæson skyder til et stykke klovbærende vildt, som ikke ligger synligt forendt.

Schweisshundeførerne er kun et opkald væk, og de vil hellere end gerne hjælpe. Det koster højst et beløb til at dække transport. Gør vildtet en tjeneste - ring, når der er den mindste tvivl.

Schweisskonsulent Mads Flinterup, DJ

Ny adresse for indsendelse af faldvildt

I forbindelse med en omorganisering af DTU Veterinærinstituttet er faldvildtundersøgelserne flyttet fra Aarhus til København. Det betyder, at faldvildt til undersøgelse nu skal sendes eller indleveres direkte (åbent 8.00-16.00) til DTU Veterinærinstituttets adresse i København (se adressen på bagsiden).

Alle undersøgelser af vilde dyr er gratis for indsenderen, som dog selv skal dække udgiften til forsendelsen. Undersøgelserne finansieres af

Naturstyrelsen og Fødevarestyrelsen som led i overvågningen af sygdomme hos vilde dyr i Danmark.

Vildt, der indsendes eller indleveres til undersøgelse, skal ledsages af en indsendelsesseddel, som kan downloades på www.vildtsundhed.dk. Her kan du også finde en vejledning ved indsendelse af faldvildt.

Første år med VILREG

I de første 17 måneder med VILREG er 8000 ansøgninger om regulering af skadevoldende vildt behandlet elektronisk.

Naturstyrelsen har siden august 2010 modtaget ansøgninger om regulering af skadevoldende vildt over et elektronisk sagsbehandlingssystem – i daglig tale kaldt VILREG. I perioden august 2010 til og med udgangen af 2011 er der blevet behandlet godt 8000 ansøgninger. Langt størstedelen af ansøgningerne omhandler regulering af 4 arter, nemlig krage, ringdue, råge og husskade.

En reguleringstilladelse skal følges op af en indberetning af regulerede dyr

Indberetningsprocenten lå ved udgangen af 2011 på over 80 procent.

Herunder nogle vigtige punkter ved ansøgning i VILREG

- Kun grundejere kan søge om tilladelse.
- Jagtlejere kan ikke søge, men de kan få bemyndigelse til at foretage regulering af grundejer.
- Der skal ansøges for hver art, som man ønsker at regulere.

Foto: Peter Lassen

- Den, der foretager reguleringen, skal være over 18 år og have gyldigt jagttegn.
- Grundejer er ansvarlig for, at der sker elektronisk indberetning om, hvad der er nedlagt under reguleringen, når tilladelsen udløber.
- Brug af Nem-ID eller digital signatur vil både fremskynde sagsbehandlingen og i mange situationer sikre afslutning samme dag.
- Har man ikke mulighed for at bruge Nem-ID eller digital signatur, skal man udskrive ansøgningen fra VILREG og fremsende den i underskrevet stand til den lokale enhed af

Foto: Peter Lassen

Naturstyrelsen. Ansøgningen kan med fordel scannes ind og sendes via e-post.

Hvis du logger på VILREG via www.nst.dk, når du skal søge om tilladelse til regulering, så kan du få gode råd om ansøgning/indberetning.

Reglerne om, hvad der kan reguleres, og på hvilke betingelser det kan ske, fremgår af bekendtgørelse om vildtskader, som kan findes via Naturstyrelsens hjemmeside (www.nst.dk).

Vildtkonsulent Hans Henrik Erhardi, NST

Kontroltilsyn af ammunition i jagtsæsonen 2011/12

I jagtsæsonen 2011/12 har Naturstyrelsen med hjælp fra politiet gennemført en landsdækkende stikprøvekontrol af, hvilken ammunition jægerne anvender på jagt. Ved redaktionens afslutning var ikke alle de planlagte tilsyn gennemført, men når du læser dette, vil resultatet være tilgængeligt på Naturstyrelsens hjemmeside (www.nst.dk).

Foto: Peter Lassen

Sådan afværger du skader fra vildt

Før man får lov til at regulere skadevoldende vildt, skal man altid have forsøgt sig med andre midler. Det kan være alt fra fugleskræmsler til blinkende lygter.

Det er en forudsætning for at få tilladelse til at regulere skadevoldende vildt, at der ikke findes en anden tilfredsstillende løsning.

Naturstyrelsen vil for de fleste arters vedkommende kræve, at vildtafværgemidler er forsøgt og har vist sig utilstrækkelige, før der gives en tilladelse til regulering. Tilladelsen er ofte betinget af, at ansøgeren fortsat anvender vildtafværgemidler under reguleringen.

I en lang række tilfælde kan det lade sig gøre at forhindre gæs, svaner og kronvildt i at fouragere på afgrøder og dermed reducere skaderne væsentligt, hvis der tages visse forholdsregler:

Når vildtet begynder at indfinde sig, og man ser skader på afgrøderne, opsættes afværgemidler såsom sække, plastikposer eller vimpler af minestrimmel opsat på landmålerstokke.

Er der tale om gæs og svaner er første skridt at opsætte f.eks. fugleskræmsler, papirsække, plastikposer mm. Det er ikke nok at sætte et enkelt fugleskræmsel op i udkanten af en stor mark, der skal stå nogle stykker jævnt fordelt.

Er der derimod tale om kronvildt, der fouragerer i nattetimerne, kan man anvende lys - f.eks. de billige, blinkende cykellygter, der fås i mange butikker, evt. kombineret med en gammel radio sat på lav lydstyrke og/eller opsatte sække. Det kan være med til at holde dyrene fra afgrøden i den kritiske periode.

Af yderligere vildtafværgemidler kan desuden nævnes skræmmeskud og brug af salutpatroner (kræver en polititilladelse). Desuden kan man opsætte skræmmeforanstaltninger i form af lyd, lys eller bevægelse, der er koblet til en føler, der kun aktiveres, når dyrene går ud på marken.

Det er erfaringen, at vildtafværgemidler virker 8-14 dage overfor den enkelte art - derefter har dyrene fundet ud af, at de er ufarlige. Det er derfor nødvendigt til stadighed at bruge forskellige vildtafværgemidler - tit er det nok at flytte rundt på dem eller sætte en anden farve sæk op.

Reguleringstilladelse

Hjælper vildtafværgemidlerne ikke, kan man søge om en reguleringstilladelse. Når der er givet en reguleringstilladelse, kan følgende tommel-

fingerregel bruges for både fugle og pattedyr.

Reguleringen af fugle/pattedyr foretages indenfor en afstand af 250 m fra virksomme og fuldt synlige vildtafværgemidler. Derved vil Naturstyrelsen betragte et evt. krav om, at ansøgeren fortsat har vildtafværgemidler opsat under reguleringen, som opfyldt.

Overset metode

En noget overset metode til at undgå alvorlige skader på markafgrøder er at undlade at pløje f.eks. roe-, kartoffel-, gulerods- eller majsmarker lige efter høst. Disse er en værdifuld foderressource for bl.a. gæs, svaner og kronvildt. Så længe dyrene går på disse marker, står de ikke på vinterhveden eller vinterrapsen. Det samme gælder brugen af efterafgrøder. På bl.a. Sydsjælland er der erfaring for, at f.eks. gæs og svaner gerne går på disse efterafgrøder. Det kan således være en fordel at arbejde aktivt med efterafgrøder, hvilket også er til gavn for andre arter som agerhøns og harer.

I løbet af 2012 vil Naturstyrelsen udarbejde et katalog over gode råd om vildtafværgemidler. Kataloget kommer til at ligge på styrelsens hjemmeside (www.nst.dk).

Vildtconsulent Hans Henrik Erhardi, NST

Hyleren er en figur, der blæses op med luft, og samtidig udstødes en høj, hylende sirenelyd, hvorefter figuren synker sammen igen.
Foto: Hans Henrik Erhardi

Succes med GPS på mårhunde

Efter blot et år har Naturstyrelsen i december 2011 GPS-mærket 20 mårhunde, der skal opspore artsfæller. Metoden er en succes, der giver ny viden om mårhunden, der er en invasiv art.

I kampen mod at få ynglende mårhunde i Danmark har GPS-sendere vist sig som et nyttigt redskab. Senderne har gjort det muligt at bruge mårhunde til at lokalisere andre mårhunde, som enten kan steriliseres og mærkes eller aflives.

I 2011 har Naturstyrelsen indfanget og GPS-mærket 20 mårhunde, og indsatsen fortsætter i 2012. Målet er, at der konstant er 25 GPS-mærkede mårhunde.

De GPS-mærkede dyr har udover at finde artsfæller givet et enestående indblik i mårhundens bevægelsesmønster. Kortudsnittene viser overvågningsdata for en 14-dagsperiode for henholdsvis en stationær mårhund, som har en mage og en mårhund, som stadig leder efter en mage.

En af de GPS-mærkede mårhunde tog turen syd på og krydsede den tyske grænse sidst i september. Naturstyrelsen var løbende i kontakt med de tyske myndigheder og fik i november hentet mårhunden tilbage til Danmark. Samarbejdet med Tyskland er vigtigt for at begrænse spredning over landegrænser mest muligt. Ud over Tyskland

har Naturstyrelsen en løbende erfaringsudveksling med Sverige og Finland, som anvender de samme bekæmpelsesmetoder.

Mårhunden i bekendtgørelser

På baggrunden af indsatsplanen for mårhund fra 2010 har Naturstyrelsen ændret i gældende bekendtgørelser samt lavet en ny bekendtgørelse om hold af mårhund.

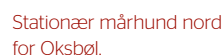
Mårhund med GPS-halsbånd.
Foto: Brian Kjølhede Jensen

Mårhund på jagt efter en mage i nordvest Jylland.

Naturstyrelsens medarbejdere forsøger at pejle sig hen til en GPS-mærket mårhund.
Foto: Ivar Høst

Bekendtgørelsen om hold af mårhund trådte i kraft den 1. juli 2011, og pr. 15. oktober 2011 skulle alle hold af mårhunde være chipmærket og oplysningerne være sendt til Naturstyrelsen. Med bekendtgørelsen er det samtidigt blevet forbudt at handle, overdrage og forsende levende mårhunde i Danmark samt at udvide eksisterende hold.

Samarbejde mellem Danmarks Jægerforbund og Naturstyrelsen styrker bekæmpelsen af mårhund

- Udnytt de udvidede muligheder for regulering.
- Skyd ikke en mårhund, hvis du med sikkerhed kan se, at den har GPS-halsbånd på.
- Indberet observationer af mårhunde til Naturstyrelsen eller Danmarks Jægerforbund.
- Efterse kunst- og naturgrave for mårhunde.
- Opsæt fælder, da erfaringer fra det første år har vist, at hvalpe er forholdsvis nemme at fange i fælder i juni-august.
- Indsaml og aflever døde mårhunde til Center for Vildtsundhed, Naturstyrelsen eller Danmarks Jægerforbund (Ved håndtering af døde dyr bør man sørge for god håndhygiejne).

Færre anskydninger

Arbejdet med at begrænse antallet af anskydninger er lykkedes for ræv og ederfugl. Men for kortnæbbet gås er det gået den forkerte vej. Her er gode råd for, hvordan man også får det til at gå i den rigtige retning igen.

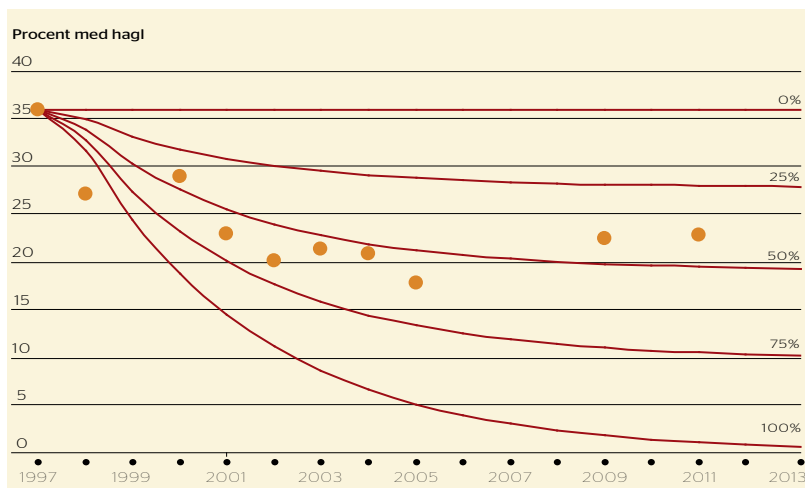
Da det i 1990'erne viste sig, at en række vildtarter havde alt for store andele med hagl i kroppen, udarbejdede Vildtforvaltningsrådet i 1997 en handlingsplan til forebyggelse af anskydninger. Planen omfattede flere forskellige tiltag, blandt andet udredning af årsagerne til anskydning, holdningsbearbejdning, udarbejdelse af undervisningsmateriale til jagtprøven og en løbende overvågning af handlingsplanens effekter. Danmarks Miljøundersøgelser, som nu hedder "DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet", har siden handlingsplanens start overvåget planens effekter med henblik på, at der fastholdes fokus på anskydningsproblematikken.

Ederfugl og ræv

Handlingsplanen har haft positive virkninger for ederfugl og ræv i hele perioden 1997-2011. Antallet af anskudte ederfugle er faldet fra 35% i 1997 til hhv. 25% (hanner) og 10% (hunner) i 2011. For ræv er procentandelen faldet fra 25% til 10%.

Kortnæbbet gås

For kortnæbbet gås har handlingsplanen haft en positiv effekt i perioden 1997-2005, hvor anskydningsprocenten faldt fra 36% til 18%. Men efter 2005 er anskydningsraten igen steget til 22,2% i 2009 og 22,8% i 2011. En forklaring kan være, at vækst i bestandene har bevirket, at gæssene i dag spredes over langt større områder i Vest- og Nordjylland, og at de bliver i landet gennem hele efteråret. Dette har givet mulighed for et stigende jagtudbytte, men det har også medført, at gæssene jages i nye områder og af jægere, som ikke har erfaring med gåsejagt. Stigende jagt på kortnæbbede gæs i Norge, hvor der indtil videre ikke har været fokus på anskydning, kan også være en medvirkende årsag til stigningen.

Figur 2. Procenten af gamle (dvs. > 1 år) kortnæbbede gæs med hagl i kroppen i årene 1997-2011. Kurverne viser den forventede udvikling, hvis omfanget af anskydning var faldet med hhv. 25%, 50%, 75% og 100%, efter at Handlingsplanen trådte i kraft, mens punkterne viser den faktisk observerede udvikling 1997-2005 samt 2009 og 2011.

For lange skudafstande

Under jagt kan anskydninger aldrig helt undgås. Udøves jagt i overensstemmelse med de jagtetske regler vil antallet af anskydninger minimeres. Undersøgelserne har klart vist, at for stor skudafstand, for dårlig skydning og for små hagl til større vildtarter er de tre vigtigste årsager til anskydning. Det er forhold, alle jægere let kan gøre noget ved. Det er vigtigt, at man under jagten sørger for, at skudafstanden ikke overstiger 20 m for råvildt, 25 m for ræve og gæs og 30 m for øvrige arter. De jagtetske regler anbefaler et patronforbrug, som ikke overstiger 3 pr. nedlagt stykke flyvende vildt og 2 pr. nedlagt stykke løbende vildt. Men undersøgelserne har vist, at risikoen for anskydninger stiger, jo flere patroner man bruger pr. nedlagt stykke vildt, og at risikoen afhænger mere af vildtets størrelse end af, om det flyver eller løber.

Du kan downloade rapporten "Anskydning af vildt. Nye undersøgelser 2008-2011" på www2.dmu.dk/Pub/TR1.pdf

Biolog Thomas Eske Holm & Skov-og landskabsingeniør Lars Haugaard, DCE

Foto: Hans Henrik Erhardi

Fokus på ederfugles parasitter

Forekomsten af tarmparasitter i raske danske ederfugle bliver nu kortlagt. Resultatet vil være klar senere på året.

Hvor stor betydning har tarmparasitter for ederfugles sundhed?

Center for Vildtsundhed er i gang med at analysere i den største kortlægning af tarmparasitter hos danske ederfugle nogensinde.

Undersøgelsen skal belyse sammenhængen mellem ederfuglenes kondition og deres parasitbelastning, så man kan vurdere parasiternes betydning f.eks. ved dødsfald af ederfugle. Tidligere undersøgelser af enkelte parasitarter har vist, at sammenhængen er kompleks, fordi også raske ederfugle kan have mange tarmparasitter.

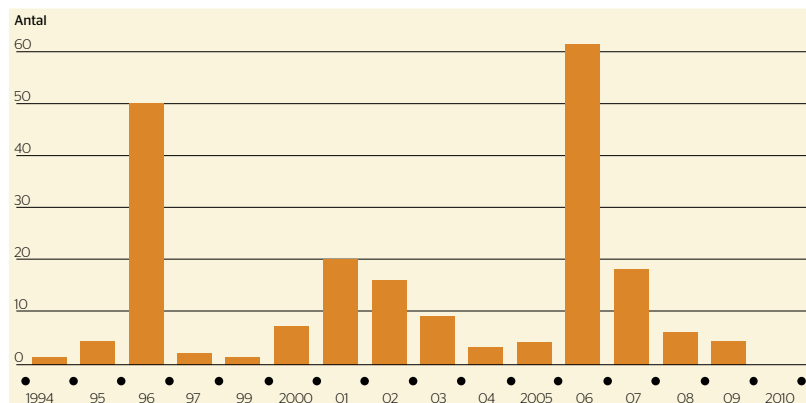
Udtagning af mavetarmkanalen fra ederfugl til undersøgelse for parasitter. Foto: Marie Stengaard

Parasitter (Acanthocephala arter) i tarmen hos ederfugl. Foto: Marie Stengaard

Den øgede opmærksomhed på ederfuglenes kondition skyldes et markant fald på op til 50% i bestandene i de svenske og finske østersøområder.

Man har ikke megen viden om årsagerne til danske ederfugles død, fordi meget få indsender dødfundne ederfugle til obduktion på Veterinærinstituttet. Kun større udbrud eller undersøgelse for fugleinfluenza i 2006 har bidraget med et passende antal (figur 1).

Figur 1: Oversigt over antallet af obducerede ederfugle ved Veterinærinstituttet i perioden 1994-2010.

De indsendte ederfugle, der er blevet undersøgt, har haft sygdomme som f.eks. Campylobacter og fjerkrætuberkulose, og omfattende udbrud af fjerkrækolera blev konstateret i 1996, 2001 og 2003.

I den igangværende undersøgelse af tarmparasitter har lokale strandjægere og Danmarks Jægerforbund indsamlet ederfugle fra to bestande – en fra Vadehavet og en fra Isefjorden med yngleophold på Saltholm. Der er blevet indsamlet fem gange fra begge bestande jævnt fordelt over hele året. Alle indsamlede fugle får kortlagt antallet og sammensætningen af arter af parasitter i mave-tarmkanalen, og det bliver så efterfølgende sammenholdt med fuglenes kondition, sæsonvariation samt eventuelle kønsforskelle. Endvidere udtages der materiale til Center for Vildtsundheds vævsarkiv til brug i andre undersøgelser.

Til dato er der blevet indsamlet ca. 200 ederfugle. Endvidere er der i ynglesæsonen 2011 blevet indsamlet 20 hunner på Saltholm med henblik på at undersøge for forekomst af bakterien, der forårsager fjerkrækolera. Det skal bidrage til forståelse af fuglekoleras spredningsveje og overlevelsesstrategi.

Kortlægningen af parasitterne er tidskrævende, fordi mange af parasitterne ikke tidligere er beskrevet hos ederfugle, så det endelige resultat forventes først ved udgangen af 2012.

Epidemiolog Mariann Chriél, Seniorforsker Heidi Enemark, DTU & Ole Roland Therkildsen, DCE

Ny indsats mod mink

Med ny forvaltningsplan for mink vil Naturstyrelsen intensivere jagten på mink, der lever frit i den danske natur.

Amerikansk mink er af mennesket ført fra Nordamerika til blandt andet Danmark. Her er den undsluppet fangenskab og findes nu stort set overalt i Danmark bort set fra enkelte mindre øer. Minkens levevis, adfærd og bredt dækkende forekomst tyder på, at det ikke er praktisk og økonomisk muligt helt at udrydde minken i Danmark.

Naturstyrelsen sendte ved årsskiftet en forvaltningsplan for mink i høring med frist 10. februar 2012. I denne plan lægges der op til at foretage en fokuseret og prioriteret regulering med mere effektive og mindre omkostningstunge reguleringsmetoder. Der foreslås udvalgt et antal særlige indsatsområder. Områderne udvælges blandt andet på baggrund af forekomsten af særlig følsom natur (Natura 2000 områder, ynglereservater mm) og negative konsekvenser af minkens tilstedeværelse.

Det foreslås også, at der inden for de særlige indsatsområder sættes ind med anvendelse af slagfælder på flydeplatforme og levende-fangst

Foto: Hans Henrik Erhardi

fælder med sms-teknologi. Uden for de særlige indsatsområder fortsættes der med fældeudlån og vejledning. Reguleringskorpserne understøttes med kurser i minkregulering generelt og håndtering og opsætning af slagfælder på flydeplatforme og anvendelse af sms-teknologi.

Projektet evalueres, således at indsatsens effekter dokumenteres, herunder de forskellige fældetypers effektivitet.

Forvaltningsplanen kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside (www.nst.dk)

Forstfuldmægtig Uffe Strandby, NST

Foto: Peter Lassen

Ændring af de jagtetiske regler

De jagtetiske regler er blevet udvidet med nye regler om fodring af ænder:

- Udlæg ikke større foder mængder end nødvendigt, så du er sikker på, at der jævnlige ædes op.
- Fodr ænder kun med korn eller frø og så vidt muligt på land.
- Sikr dig, at en maksimal andel af foderet ædes af ænderne.

Se alle de jagtetiske regler på Naturstyrelsens hjemmeside (www.nst.dk).

Viden om jagt på vinger

Send endelig flere vinger til undersøgelse. Resultaterne kan bruges til en konstruktiv forvaltning af jagtbart fuglevildt.

Siden 1982 har mere end 2000 jægere indsendt flere end 320.000 vinger til undersøgelse. Vingeundersøgelser er en vigtig del af den danske vildtforvaltning. Sammen med vildtudbyttestatikken og bestandstællinger udgør vingeundersøgelser en del af det faglige grundlag for de løbende jagttidsrevisioner, og dermed for forvaltningen af jagtbart fuglevildt i Danmark.

Vingeundersøgelsen omfatter primært svømmeænder, dykænder, gæs og måger, som (på nær gråand og ederfugl) indrapporteres til vildtudbyttestatistikken i grupperne "andre svømmeænder", "andre dykænder", "gæs" og "måger". På baggrund af fordelingen af de indsendte vinger er det muligt at beregne afskydningen af de enkelte arter i disse grupper. Ved at sammenholde udviklingen i afskydningen med bestandsudviklingen for de enkelte arter er det muligt at vurdere, om jagten er bæredygtig, og om der er behov for ændringer. Ud over at vingerne bruges til en artsopdeling af vildtudbyttet, giver vingeundersøgelsen også viden om, hvor mange unge fugle der er i forhold til gamle fugle, og dermed en viden om ynglesuccesen.

Den skandinaviske ederfuglebestand er gennem de sidste 10-20 år gået tilbage med 40-50%. Derfor blev der ved jagttidsrevisionen i 2004 ændret på jagttiden for ederfugle med henblik på at gøre noget for at vende udviklingen. Omfanget af ændringen var blandt andet baseret på viden fra vingeundersøgelserne, som viste, at der blev skudt mange gamle hunner sent på sæsonen, altså umiddelbart før disse skulle yngle. For at sikre så mange ynglende ederfugle som muligt blev jagttiden for ederfugle hun i 2004 afkortet med 1½ måned, og med 14 dage for hanner.

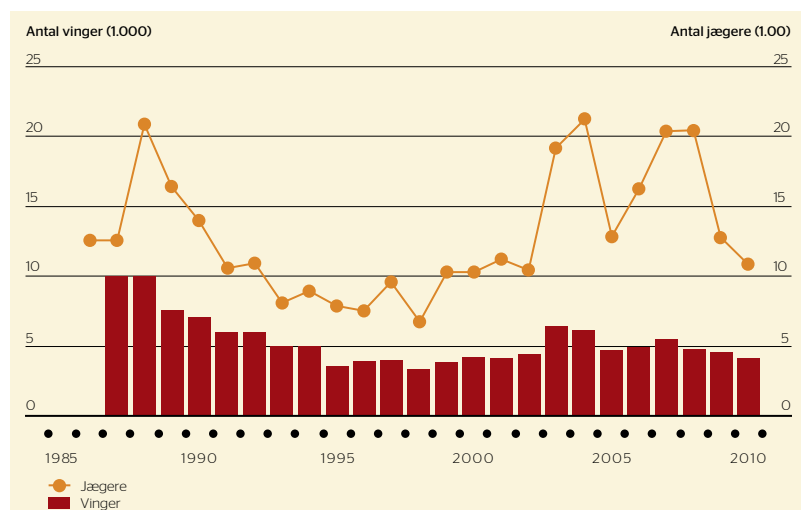
Ændringen af jagttiderne i 2004 har betydet, at der årligt skydes 9.000-10.000 færre gamle ederfugle hunner end tidligere, og dermed nu kun godt 8.000 om året.

I forbindelse med jagttidsrevisionen i 2010 (gældende fra jagtsæsonen 2011/12) er jagttiden yderligere reduceret. Hanner kan fortsat skydes til 31. januar, idet der ses en stigning i antallet af hanner i forhold til hunner, fra tidligere 60% til nu ca. 70%.

Eksemplet med jagten på ederfugle viser, at vingeundersøgelsens resultater kan bruges målrettet og konstruktivt i forvaltningen af jagtbart fuglevildt. Brugbarheden af vingeundersøgelsens resultater er dog afhængig af, at der indsendes et rimeligt stort antal vinger for alle arter. Jo flere vinger desto bedre, da sikkerheden for at vingeundersøgelsen giver et rigtigt billede af verden øges med antallet af indsendte vinger.

Seniorforsker Thomas Kjær Christensen, DCE

Figur 3. Antallet af indsendte vinger og af jægere der årligt har bidraget til vingeundersøgelsen siden 1985.

Vingeundersøgelsen

Vingeundersøgelsen er en frivillig ordning, hvor jægere indsender én vinge fra nedlagte ænder, gæs, måger, bekkasiner og skovsnæpper.

Vingeundersøgelsen startede i 1982 og modtager årligt mellem 10.000 og 20.000 vinger. Alle vinger bestemmes til art, køn og alder og registreres med dato for nedlæggelse og lokalitet.

Indsendelse sker i specielle vinge kuverter, hvor porto'en er betalt.

Alle der indsender vinger deltager i månedlige lodtrækninger om knive sponsoreret af DJ og Korsholm, og får tilsendt information efter hver jagtsæson.

Vinge kuverter kan fås ved at indsende navn og adresse på vinger@dmu.dk eller på tlf. 8715 5000. På hjemmesiden vinger.dmu.dk findes resultater og mere information.

Vildtudbytte faldt med 8 pct.

I jagtsæsonen 2010/11 blev der nedlagt 2.348.000 stykker vildt.

Årets vildtudbyttestatistik viser, at udbyttet af skovsneppe blev mere end halveret, mens der var fremgang for dåvildt og gæs.

Årets vildtudbytte for sæsonen 2010/11 var på 2.348.000, og det var et fald på 8% i forhold til sæsonen før. Det svarer til godt 200.000 stykker vildt.

Blandt de 31 arter eller artsgrupper på vildtudbyttekemaet var der tilbagegang for 21, og for 14 af disse faldt udbyttet mere end 10%.

De største antalsmæssige tilbagegange skete for udbyttet af gråænder, fasaner, ringduer og skovsneppe. Jagtudbyttet af skovsneppe har været registreret på landsplan siden jagtsæsonen 1941/42. Udbyttet har været karakteriseret dels ved store svingninger fra år til år, dels ved en stigende tendens siden begyndelsen af 1980'erne. Til og med sæsonen 2005/06 havde udbyttet aldrig været over 40.000, men efter 2005 steg det markant og var i sæsonerne 2008/09 og 2009/10 oppe omkring 65.000. I sæsonen 2010/11 faldt udbyttet til 29.600, dvs. en tilbagegang på 54% og således mere end en halvering.

I jagtsæsonen 2010/11 kom vinteren tidligt til Danmark, med nattefrost i oktober og sne i begyndelsen af november. Der er ingen tvivl om, at det dårlige vejr er hovedårsagen til det faldende jagtudbytte for de fleste arters vedkommende. Dels fordi det har fået nogle arter – herunder skovsnuppen – til at trække hurtigere gennem landet end normalt, dels fordi det har forhindret mange jægere i at gå på jagt, eller til helt eller delvist at indstille jagten før jagttidens udløb af hensyn til vildtet.

Vejret har tilsyneladende også haft indflydelse på jagernes muligheder og lyst til at drive fældefangst på krager og husskader. Antallet af fældefangede fugle af begge arter faldt med omkring 35%. Antallet af skudte fugle steg derimod for begge arter med 7%.

Kun enkelte arter med større fremgang

Blandt de 10 arter eller artsgrupper, der viste fremgang fra 2009/10 til 2010/11, var der kun tre, der steg med mere end 10%. Det drejer sig om dåvildt, husmår og gruppen af gæs.

Den fritstående bestand af dåvildt er under stadig fremgang og spredning mange steder i landet, og

det er formentlig baggrunden for det voksende jagtudbytte, der steg med 24% i 2010/11 i forhold til den foregående sæson.

Stigningen i udbyttet af husmår på 12% er ikke nødvendigvis et tegn på en stigning i bestanden, men skyldes måske snarere, at de lange perioder med sne har afsløret mårens færden og dermed inspireret flere jægere til at sætte en fælde eller forsøge sig med en "gammeldags" mårjagt, hvor man sporer måren til dens dagskjul og derefter jager den ud og skyder den. Tidligere undersøgelser har vist, at langt den største del af husmårudbyttet – omkring 80% – tages i fælde i og ved bygninger, hønsegårde og indhegninger med fasaner, agerhøns og andefugle.

Det samlede udbytte af gæs blev 69.700, og dermed har udbyttet været stigende i de seneste fem sæsoner. Stigningen har været særlig markant i de to seneste sæsoner, henholdsvis 43% og 21%. Fordelingen af udbyttet på enkeltarter kan beregnes på baggrund af vinger, som jægerne indsender til vingeundersøgelser, men beregningen er behæftet med stor usikkerhed, da jægerne desværre kun indsender forholdsvis få gåsevinger. På baggrund af de indsendte vinger ser det ud til, at der især har været stigninger i antallet af kortnæbbede gæs og sædgæs.

Seniorbiolog Tommy Asferg, DCE

Foto: Peter Lassen

Husk indberetning af vildtudbytte

HUSK, at det er din lovfæstede pligt at indberette dit vildtudbytte til Naturstyrelsen, hvis du har indløst jagttegn for jagtåret 2011/12. Indberetningen kan foretages enten online på Naturstyrelsens hjemmeside eller på det skema, du netop har modtaget. Du skal også indberette, selv om du ikke har nedlagt vildt. Sidste frist for vildtudbytteindberetning for jagtåret 2011/12 er 31. marts 2012. Husk, at du altid kan indberette online løbende gennem jagtåret.

	2008/09	2009/10	2010/11
Jagttegnsløsere	166.000	169.600	173.000
Udbytteskemaer (%)	69,8	70,9	69,8
Jægere med udbytte (%)	62,8	63,0	59,8
Kronvildt	5.100	6.900	7.400
Dåvildt	4.400	4.800	6.000
Sika	400	400	400
Råvildt	124.200	133.600	128.200
Hare	58.100	63.900	59.400
Kanin	2.100	2.300	1.900
Ræv	37.400	38.600	39.300
Ilder	1.700	1.500	1.200
Mink	5.100	5.000	3.800
Husmår	3.500	3.300	3.700
Mårhund	-	-	100
Agerhøne	28.100	37.500	32.200
Fasan	777.000	810.600	721.400
Ringdue	174.700	332.700	299.500
Tyrkerdue	3.600	4.300	3.200
Gråand	491.500	514.800	485.400
Andre svømmeænder*	107.500	111.200	105.900
Ederfugl	60.000	47.700	48.100
Andre dykænder*	33.400	30.200	28.400
Gæs*	40.600	57.500	69.700
Måger*	24.300	25.500	25.200
Blishøne	19.200	13.500	10.700
Fiskehejre	600	600	300
Skovsneppe	66.600	64.400	29.600
Bekkasiner	14.400	15.100	11.500
Krage (i alt)	79.500	85.800	85.900
- heraf fældefangst	17.100	14.200	9.200
Husskade (i alt)	33.800	32.900	31.000
- heraf fældefangst	12.300	10.300	6.800
Råge	80.500	98.800	104.800
Skarv	4.300	4.300	2.700
Stær	1.100	1.000	900
Total (mio.)	2,283	2,549	2,348

Tabel 1. Vildtudbyttet i sæsonerne 2008/09-2010/11. Tallene er korrigeret for manglende indberetninger. Der kan være små afvigelser i forhold til tidligere offentliggjorte tal som følge af finjustering af de korrektionsfaktorer, der benyttes ved korrektion for manglende indberetninger.

Læs mere om den danske vildtudbyttestatistik på: www.dmu.dk/dyrplanter/dyr/vildtudbytte

Undgå rotter på vildtfodringspladser

Ny publikation giver gode råd om bekæmpelse af rotter og mus uden gift.

Naturstyrelsen har netop udsendt netpublikationen "Sådan bekæmper du rotter og mus uden gift" med tips til, hvordan man kan reducere giftbelastningen af miljøet, f.eks. ved at skabe bedre forhold for rovdystrene, så de kan æde rotterne eller ved at anvende fælder i stedet for gift ved musebekæmpelse.

Dette sker blandt andet på baggrund af, at Danmarks Miljøundersøgelser i 2010 offentliggjorde rapporten "Forekomst af antikoagulerende rodenticider i danske rovfugle, ugler og små rovpattedyr", som viste, at en stor del af de danske rovdystre havde rotte- og musegift i sig som følge af, at rovdystrene havde ædt forgiftede gnavere, en såkaldt sekundær forgiftning.

Foto: Scanpix

Der er i rapportens konklusioner nævnt en række initiativer til imødegåelse af problemet med forgiftede rovfugle og rovpattedyr. I forlængelse af rapporten udsendte Miljøministeriet i 2010 "Plan for fokuseret forebyggelse og bekæmpelse af rotter i Danmark". Denne blev i 2011 fulgt op af konsulentmeddelelse nr. 32 til kommuner og rottebekæmpere med informationer om, hvordan man håndterer rottebekæmpelse på vildtfodringspladser.

Er man jæger eller grundejer, kan man med enkle midler undgå, at der kommer rotter i forbindelse med vildtfodring. Det vigtigste er, at der ikke fodres direkte på jorden, og at der ikke lægges mere foder ud, end vildtet kan æde. Hyppige suppleringer af foderet er derfor nødvendige. Dernæst skal man anvende foderautomater eller hæve foderet min. 1 m over jorden. Foderspild, der ikke ædes af vildtet, skal opsamles.

Hvis der alligevel konstateres rotter på en vildtfodringsplads, er det vigtigt, at der straks sker anmeldelse til kommunens tekniske forvaltning. Man skal ikke selv forsøge sig med bekæmpelse, men i stedet overlade det til de professionelle rottebekæmpere. Den kommunale rottebekæmpelse sikrer det bedste resultat. Bekæmpelsen er gratis, uanset hvor mange besøg der skal til for at få bugt med rotterne.

Du kan læse mere om rottebekæmpelse og finde Miljøministeriets publikationer på Naturstyrelsens hjemmeside (www.nst.dk).

Rottekonulent Peter Weile, NST

Jagttegnsafgiften

Regnskab for 2010 i mio. kr.

Udgifter:

Jagt- og Skovbrugsmuseet	2,9
Information	0,1
Administration af jagt- og vildtforvaltningsloven inkl Vildtforvaltningsrådet	7,1
Jagtforsikring	5,2
Forskning og udvikling	24,5
Drift af reservater	2,6
Jagttegnsudstedelse m.v.	10,0
Tilskud til organisationer	8,3
Vildtplejeforanstaltninger	1,5
Rådgivning m.v.	15,4
Skydebanepuljen	1,0
Naturforvaltning	17,2
Udgifter i alt	95,8

Indtægter:

Jagttegnsafgift inkl. forsikring	91,3
Jagtprøvegebyr m.v.	2,5
Indtægter i alt	93,8
Overskud fra tidligere år	13,5

Information omfatter Vildtinformation og tilskud til informationsvirksomhed. **Forskning og udvikling** omfatter først og fremmest forskning ved DCE på Kalø. **Tilskud til organisationer** omfatter overvejende tilskud til Danmarks Jægerforbund, herunder drift af Vildtforvaltningsskolen på Kalø. **Vildtplejeforanstaltninger** omfatter primært Plant for Vildtetordningen. **Konsulentvirksomhed** omfatter bl.a. vildtkonsulenternes rådgivning om jagt og vildtforvaltning.

Vejledning om jagt og vildt

Vildtkonsulenterne i Naturstyrelsen yder gratis vejledning og kan kontaktes på de lokale enheder.

**AALBORG
AREALFORVALTNING**
Vildtkonsulent
Ivar Høst
Tlf: 7254 3896
E-mail: ivh@nst.dk

BLÅVANDSHUK
Vildtkonsulent
Ole Daugaard-Petersen
Tlf: 7254 3529
E-mail: odp@nst.dk

BORNHOLM
Vildtkonsulent
Tommy Hansen
Tlf: 7254 3138
E-mail: tohan@nst.dk

FYN
Vildtkonsulent
Lars Erlandsen Brun
Tlf: 7254 3539
E-mail: leb@nst.dk

HOVEDSTADEN
Vildtkonsulent
Sven Norup
Tlf: 7254 3158
E-mail: snj@nst.dk

KRONJYLLAND
Vildtkonsulent
Sandor Hestbæk Markus
Tlf: 7254 3928
E-mail: shm@nst.dk

MIDTJYLLAND
Vildtkonsulent
Steen Fjederholt
Tlf: 7254 3698
E-mail: sfj@nst.dk

NORDSJÆLLAND
Vildtkonsulent
Niels Worm
Tlf: 7254 3194
E-mail: new@nst.dk

**RIBE
AREALFORVALTNING**
Vildtkonsulent
Svend Hansen
Tlf: 7254 3622
E-mail: svh@nst.dk

**STORSTRØM
AREALFORVALTNING**
Vildtkonsulent
Lars Richter Nielsen
Tlf: 7254 3233
E-mail: lrn@nst.dk

SØHØJLANDET
Vildtkonsulent
Lars Bruun Hansen
Tlf: 7254 3944
E-mail: lbh@nst.dk

SØNDERJYLLAND
Vildtkonsulent
Klaus Sloth
Tlf: 7254 3566
E-mail: kls@nst.dk

THY
Vildtkonsulent
Anton Linnet
Tlf: 7254 3963
E-mail: ali@nst.dk

TREKANTSOMRÅDET
Vildtkonsulent
Peter Bjerremand
Tlf: 7254 3595
E-mail: pet@nst.dk

VENDSYSSEL
Vildtkonsulent
Peter Have
Tlf: 7254 3986
E-mail: peh@nst.dk

**VESTJYLLAND
AREALFORVALTNING**
Vildtkonsulent
Jens Henrik Jakobsen
Tlf: 7254 3663
E-mail: jhj@nst.dk

VESTSJÆLLAND
Vildtkonsulent
Hans Henrik Erhardi
Tlf: 7254 3263
E-mail: erh@nst.dk

ØSTSJÆLLAND
Vildtkonsulent
Jens Peter Bundgaard
Tlf: 7254 3313
E-mail: jpb@nst.dk

Her finder du mere information

En guide til information om jagttider, forsikring og prøver m.m.

Generelle og nyttige informationer om jagt og vildtforvaltning findes på www.naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/jagt

På siden kan du finde information om følgende:

Jagttabel, generelle og lokale jagttider:
www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Jagt/omjagt/hvoroghvornaar/Jagttider/

Skadevoldende vildt, herunder ansøgnings-skemaer og indberetningsskema til regulering af skadevoldende vildt:
www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Jagt/Vildtraad/Regulering/

Vejledning om **tilskudsordninger** til gavn for vildtet, naturen og jagtmulighederne i Danmark findes på: www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Jagt/Tilskud/

Information om **jagt i statsskovene** findes på: www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Jagt/Statsskovene/

Forsikringsbetingelser for den ansvarsforsikring, som man er omfattet af når man har løst dansk jagttegn i pdf form: www.danskjagtforsikring.dk/

Information om **jagtprøve, buejagtprøve og riffelprøve** findes på: www.jagttegn.dk

Tid og sted for afholdelse af **riffelprøver** fremgår af Danmarks Jægerforbunds hjemmeside: www.jaegerforbundet.dk

Skydebaneoversigt og informationer om skydetræning findes på Danmarks Jægerforbunds hjemmeside: www.jaegerforbundet.dk

Regler og retningslinjer for **jagt i udlandet** findes på Danmarks Jægerforbunds hjemmeside: www.jaegerforbundet.dk

Information om **buejagtkurser** findes på Foreningen af Danske Buejægere's hjemmeside: www.fadb.dk

Liste over **schweisshundeførere**, Schweiss-registret, findes på www.schweiss.dk

Foto: Hans Henrik Erhardi

Foto: Signe May Andersen

Hold afstand til sælerne

Ny undersøgelse viser, at gående skal holde en afstand på 425 meter, mens både skal holde 850 meter. Men det varierer meget året igennem, hvor meget der skal til for at skræmme en spættet sæl.

Siden fredningen af den spættede sæl i Danmark i 1977 og etableringen af flere sælreservater, er antallet af spættede sæler i Danmark steget fra ca. 2.000 til omkring 16.000 individer i 2010. Set alene er dette jo et udtryk for, at forvaltningen har været effektiv, og at de spættede sæler trives i de danske farvande under de nuværende betingelser. Denne populationstilvækst har fundet sted sideløbende med en stigning i den menneskelige udnyttelse af vore kyster og havområder, både erhvervsmæssigt og rekreativt. Det har betydet, at kontakten mellem mennesker og sæler er blevet større, og at antallet af forstyrrelser og konflikter er stigende.

Aarhus Universitet har i samarbejde med Syd-dansk Universitet undersøgt spættede sælers generelle adfærd og reaktioner på menneskelige forstyrrelser for at vurdere, om de danske sælreservater er i stand til at yde sælerne den beskyttelse, som reservaterne er tiltænkt.

27 spættede sæler blev mærket med satellitsendere og viste, at de svømmede op til 250 km væk fra Anholt for at søge føde og besøge andre sællokaliteter i Kattegat. Sælerne vendte altid tilbage til Anholt igen. De lange udflugter skete uden for yngletiden, mens alle sælerne var meget stedfaste omkring Anholt i yngletiden.

Spættet sæl reagerer generelt kraftigt på forstyrrelser. De bliver allerede forstyrret af gående inden for 425 m og af både inden for 850 meter. Hvornår sælerne bliver skræmt varierer gennem året. Flugtstanden til gående falder fra 250 m om foråret til 165 m i yngletiden for så at stige igen til 260 m om efteråret. Sælerne reagerer ligeledes

med kortere flugtafstande til både i ynglesæsonen i forhold til forår og efterår. Det samme gælder den tid, sælerne er om at vende tilbage til reservatet efter en forstyrrelse. I yngletiden vender sælerne tilbage umiddelbart efter forstyrrelsen, mens det i foråret og efteråret varer mellem 5 og 8 timer, før den første sæl vender tilbage.

Det mest overraskende resultat er, at man i yngletiden kan komme tættere på sælerne, før de flygter ud i vandet, og at de kommer tilbage på land umiddelbart efter en forstyrrelse. Dette skyldes imidlertid ikke, at sælerne har vænnet sig til forstyrrelserne i denne periode, men at de i denne periode skal tage hensyn til nyfødte unger, hvilket fører til den kortere flugtafstand og deres hurtigere tilbagevenden efter forstyrrelser i forhold til perioderne før og efter yngletiden.

Det betyder, at sælernes flugtmønstre ikke nødvendigvis afspejler den effekt, som forstyrrelser har på dyrene. Man bør derfor hele året på land holde en afstand på 425 m og på havet 850 m (fra båd) til nærmeste sæl, for ikke at forstyrre sælerne.

Seniorforsker Jonas Teilmann,
& Ph.d. Signe May Andersen, DCE

Nyttige adresser

Administration af jagt- og
vildtforvaltningsloven:
Miljøministeriet
Naturstyrelsen
Naturplanlægning og
Biodiversitet
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf: 7254 3000
Fax: 3927 9899
E-mail: npb@nst.dk

Udstedelse af jagttegn har
selvstændig postadresse og
telefon:

Miljøministeriet
Naturstyrelsen
Jagttegnsekspeditionen
Haraldgade 53, 1. sal
2100 København Ø
Tlf: 7254 2424 (kl. 9-12)
Fax: 3927 3929
E-mail: jagttegn@nst.dk

Aarhus Universitet
Institut for Bioscience, Kalø
Grenåvej 14
8410 Rønde
Tlf: 8715 5000
Fax: 8715 8902
E-mail: dmu@dmu.dk
www.dmu.dk/jagt

Dødfundet eller sygt vildt
indsendes til:
DTU Veterinærinstituttet
Bülowsvej 27
1790 København V
Tlf: 3588 6180
Fax: 3588 6340
E-mail: vet@vet.dtu.dk
www.vet.dtu.dk

Se oversigt over
vildtkonsulenterne
på side 23

Jagttegn og prøver i 2011

- 172.989 løste jagttegn
- 7.280 aflagde jagtprøve. 4.855 (66,6%) bestod. I 2010 bestod 67,5%.
- 4.336 aflagde riffelprøve. 3.290 (75,8%) bestod. I 2010 bestod 74,7%.
- 322 aflagde buejagtprøve - inkl. buejægere til fornyet buejagtprøve. 278 (86,3%) bestod. I 2010 bestod 83,3%.